GONÇAL CUTRINA i SORINAS: **El Ripollès. Molins fariners**
Diputació de Girona. Consell Comarcal del Ripollès.
Ripoll, 1993. 259 pàgs. 157 fotografies. 6 gravats.

Onofre Guinart, moliner d'Espinosa (Ripollès), va veure amb impotència com el seu fill queia dins d'una de les canals del molí on treballava. Un miracle, obra de Sant Antoni de Pàdua, va salvar el noi Guinart d'una mort segura en aquells llunyans jorns de l'any 1665. Són tants els dies passats, que ja havíem oblidat que el Ripollès era una terra de molins i potser també una terra de miracles. No pas tots els miracles tenien una marca tan sobrenatural com el que succeí al moliner Guinart. Un autor del segle XVIII sembla parlar de miracles quan escriu que, a la Vall de Ribes, "el pan es la carne".

Frases tan curtes com l'anterior justifiquen que prestem la nostra atenció a tot allò que podríem definir com el "cicle del pa". El llibre de Gonçal Cutrina suposa una aportació necessària al factor alimentari, molt sovint desatès. Cutrina estudia els molins fariners amb tot el rigor que li dóna un exhaustiu treball de camp per tota la comarca. Ja que el nom de la comarca apareix en el títol del llibre, i que aquesta monografia és la primera d'una sèrie de publicacions auspiciades pel Consell Comarcal del Ripollès, és d'agrair l'esforç pedagògic de l'autor en explicar què és comarca i què és el Ripollès. Aquesta tendència a la pedagogia es repeteix en la difícil síntesi, molt clara i útil, de tot el que envolta els molins; la història, les relacions econòmiques, etc... Les qüestions tècniques que expliquen el funcionament del molí, són solventades amb uns gravats que hem trobat que faciliten molt la comprensió, sobretot la de persones tan poc introduïdes en aquestes subtilitats tècniques com ara qui signa la present ressenya. Els problemes derivats del llenguatge moliner tenen un adequat tractament en un vocabulari de fàcil consulta. Un llibre d'aquestes característiques sense un glossari específic hauria estat un desastre.

La part més extensa del volum és el repàs, municipi per municipi, dels molins que se sap que hi hagueren. Aquí es veu l'impressionant treball de síntesi i de descripció. Cal també congratular-se del mapa del Ripollès, que

porta marcades les ubicacions dels molins ressenyats en el llibre.

Per acabar, volem felicitar l'autor i felicitar-nos pels camins que obre el seu llibre, absolutament necessari per entendre millor el nostre país en allò que tant essencial li era i li és: el pa.

Miquel Sitjar i Serra